

L'OBSERVATORI
CRES-IEA

Primer semestre del 2019

Centre de Recerca Sociològica
Institut d'Estudis Andorrans

NATALITAT

Per tal de contextualitzar la situació de la natalitat a Andorra es mostren tot seguit les dades de la taxa de natalitat i l'índex de fecunditat que permeten valorar com ha estat la seva evolució en els darrers anys.

Nombre de naixements i taxa bruta de natalitat d'Andorra

	Naixements	Població registrada d'Andorra	Taxa bruta de natalitat d'Andorra*
2005	828	78.549	10,5
2006	843	81.222	10,4
2007	826	83.137	9,9
2008	875	84.484	10,4
2009	838	84.082	10,0
2010	828	85.015	9,7
2011	793	78.115	10,2
2012	737	76.246	9,7
2013	637	76.098	8,4
2014	639	76.949	8,3
2015	659	78.014	8,4
2016	634	78.264	8,1
2017	588	80.209	7,3
2018	543	80.275	6,8

Font: Departament d'Estadística. Elaboració Pròpia.

* Nombre de naixements registrats en un any per cada 1.000 habitants.

En els darrers anys s'observa una disminució del nombre de naixements a Andorra, passant de 875 naixements registrats el 2008 a 543 l'any 2018 (un 38% menys).

La taxa de natalitat indica el nombre de nascuts vius en un any per cada mil habitants. A Andorra l'any 2008 hi va haver aproximadament 10 naixements per cada 1.000 habitants (taxa de 10,4), mentre que l'any 2018 la taxa va ser inferior als 7 naixements per cada 1.000 habitants (6,8)¹.

Aquesta dada incideix en el creixement demogràfic però no és un indicador molt fiable per comparar la natalitat entre diferents països perquè està condicionat per l'estructura per edat de la població i amb el grau de desenvolupament (en general els països desenvolupats tenen taxes de natalitat inferiors). L'any 2017, la taxa de natalitat del conjunt dels països de la Unió Europea era de 9,9, la més alta corresponia a Irlanda amb 12,9, mentre que les més baixes eren les d'Espanya i Portugal (8,4), Grècia (8,2) i Itàlia (7,6).²

¹ Si es calcula sobre la població estimada la taxa de natalitat de l'any 2018 és de 7,13. Departament d'Estadística. *Demografia i població. Indicadors demogràfics*.

² Eurostat. *Live births and crude birth rate*.

Indicador conjuntural de fecunditat d'Andorra (fills per dona)

2005	1,22
2006	1,23
2007	1,16
2008	1,26
2009	1,22
2010	1,23
2011	1,26
2012	1,23
2013	1,09
2014	1,17
2015	1,17
2016	1,13
2017	1,06
2018	1,00

Font: Departament d'Estadística. Elaboració pròpia.

L'índex sintètic o conjuntural de fecunditat (també anomenat taxa de fecunditat) correspon al nombre de fills que tindria una dona durant la seva vida reproductiva, si el seu comportament fos idèntic al que reflecteix l'estructura de taxes específiques de fecunditat per edat d'un any determinat. Aquest indicador és comparable entre països, ja que té en compte els canvis en la mida i l'estructura de la població. S'expressa com a nombre mitjà de fills per dona, i es considera que quan és inferior a 2,1 les generacions no es reemplacen per creixement vegetatiu (sense comptar les migracions).

A Andorra els darrers anys aquest indicador ha anat disminuint fins a 1,00 l'any 2018 (1,03 si es calcula sobre la població estimada),³ per tant molt inferior a la fecunditat de reemplaçament, i també inferior a la mitjana dels països de la UE que era de 1,59 l'any 2017, 1,31 a Espanya, 1,9 a França (que és el país amb aquest índex més alt) i 1,38 a Portugal.⁴

La baixa fecunditat que s'observa en molts països és un fenomen que pot tenir efectes en molts aspectes d'aquestes societats i aquestes dades han de servir per preveure si cal adoptar mesures per pal·liar-lo. En alguns països del centre i nord d'Europa es va aconseguir remuntar aquesta tendència amb el desenvolupament de polítiques familiars que afavoreixen la natalitat.

³ Departament d'Estadística. *Demografia i població. Indicadors demogràfics.*

⁴ Eurostat. *Fertility indicators. Total fertility rate.*

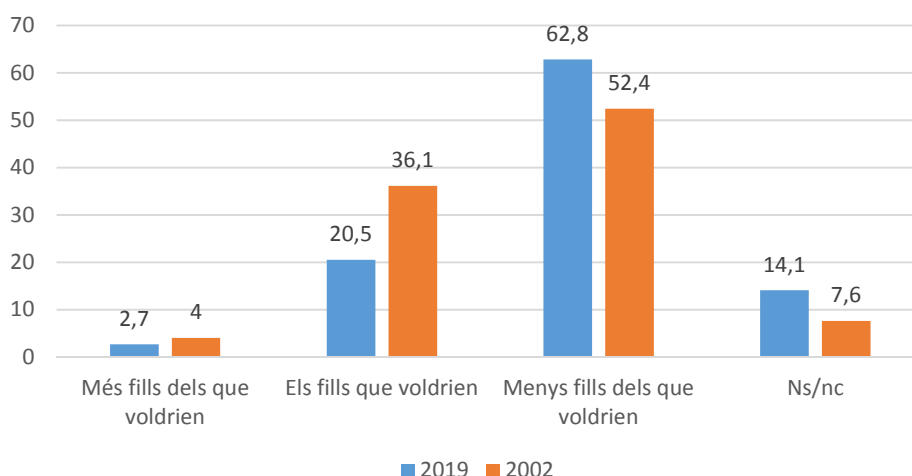
19. Creu que en general a Andorra les parelles tenen els fills que voldrien, en tenen més o en tenen menys dels que voldrien?

	Freqüències	Percentatges
Total	800	100
Més fills dels que voldrien	22	2,7
Els fills que voldrien	164	20,5
Menys fills dels que voldrien	502	62,8
Ns/nc	112	14,1

La majoria de la població (63%) creu que a Andorra les parelles tenen menys fills dels que voldrien, un 20,5% consideren que en general les parelles tenen els fills que desitgen, i prop d'un 3% diuen que les parelles tenen més fills dels que voldrien, mentre que un 14% diuen que no ho saben o no contesten.

L'any 2002 un 52% dels enquestats consideraven que a Andorra les parelles tenien menys fills dels que desitjaven, un 36% pensaven que les parelles tenien els fills que volien, i un 4% que en tenien més dels que volien. Així, en aquests anys ha augmentat la proporció dels que diuen que les parelles a Andorra tenen menys fills dels que voldrien i ha disminuït el percentatge dels que pensen que les parelles tenen els fills que desitgen. Per tant la percepció sobre la satisfacció en aquest aspecte hauria empitjorat.

Creu que en general a Andorra les parelles tenen...

Hi ha més dones que diuen que les parelles en general tenen menys fills dels que voldrien (un 69% de les dones per un 57% dels homes), mentre que entre els que pensen que a Andorra les parelles tenen els fills que volen hi ha més homes que dones (un 23% dels homes per un 18% de les dones).

Per la resta de variables, en gairebé tots els casos la majoria dels enquestats creuen que les parelles tenen menys fills dels que voldrien, si bé entre els que pensen que tenen els que desitgen destaquen els joves de 18 a 24 anys (35%), els enquestats del grup d'altres nacionalitats (30%), els estudiants (44%) i els directius, propietaris i comandaments intermedis (34%). També destaca un 45% dels enquestats de nacionalitat francesa que diuen que no ho saben o no han contestat.

20. Quina és, en la seva opinió, el nombre ideal de fills per una família de nivell social semblant a la seva?

	Freqüències	Percentatges
Total	800	100
Cap fill	31	3,8
1 fill	105	13,1
2 fills	521	65,1
3 fills	79	9,8
4 fills	14	1,7
5 fills	1	0,2
6 fills o més	1	0,1
No sap	37	4,7
No contesta	12	1,5
Mitjana	1,930	
Desviació	0,716	

Per al 65% de les persones enquestades el nombre ideal de fills per una família d'un nivell social semblant al seu és de dos fills, un 13% diuen que un fill i un 10% tres fills. Prop d'un 4% han dit que cap fill. La mitjana del conjunt d'enquestats que han contestat és de pràcticament dos (1,9, incloent els que han dit que cap fill).

En l'enquesta del 2002 la majoria també van considerar que el nombre ideal de fills era de dos (62%), un 27% van dir que tres fills i prop d'un 6% un fill. Un 1% van dir que cap fill. La mitjana final era una mica superior a l'actual (2,2).

Entre les persones amb estudis primaris incomplets o sense estudis la mitjana de fills que consideren ideal és de 1,8, i entre els que tenen estudis universitaris 2,1. I en funció de l'ocupació la mitjana més alta és de 2,3 entre els estudiants i 2,2 entre els directius, propietaris i comandaments intermedis, respecte la més baixa que està al voltant de 1,8 entre els treballadors del comerç i l'hoteleria, i els treballadors de la indústria i la construcció.

21. Vostè té fills?

	Freqüències	Percentatges
Total	800	100
Sí	556	69,5
No	244	30,5

La majoria dels enquestats tenen fills (69,5%) per un 30,5% que no en tenen.

Lògicament, en augmentar l'edat hi ha més proporció d'enquestats que tenen fills (un 2% dels més joves per un 91% dels majors de 55 anys). Per nacionalitat, els francesos i portuguesos són els que més han dit que tenen fills (al voltant d'un 81%), i en funció del nivell d'estudis s'observa que els que més diuen que tenen fills són els enquestats amb estudis primaris incomplets o sense estudis (92%) i els que menys en tenen són els que han cursat estudis universitaris (64%). Segons l'ocupació destaca que els treballadors no qualificats (80%), els jubilats (91%) i mestresses de casa (93%) són els que tenen fills en major proporció.

21.1. (Només als que tenen fills) Quants?

	Freqüències	Percentatges
Total	556	100
1	198	35,7
2	257	46,2
3	61	11,0
4	22	4,0
5	9	1,6
6	2	0,4
No contesta	6	1,0
Mitjana	1,897	
Desviació	0,914	

Entre els enquestats que tenen fills, un 46% en tenen dos, un 36% un fill, un 11% tres i un 6% quatre o més. La mitjana és d'aproximadament dos fills (1,9).

En augmentar l'edat, la mitjana de fills també augmenta (d'1 entre els més joves a 2,1 entre els majors de 55 anys). També és una mica més alta la mitjana entre les persones de nacionalitat espanyola (tot i que no és significatiu) i entre les que tenen estudis primaris incomplets o sense estudis.

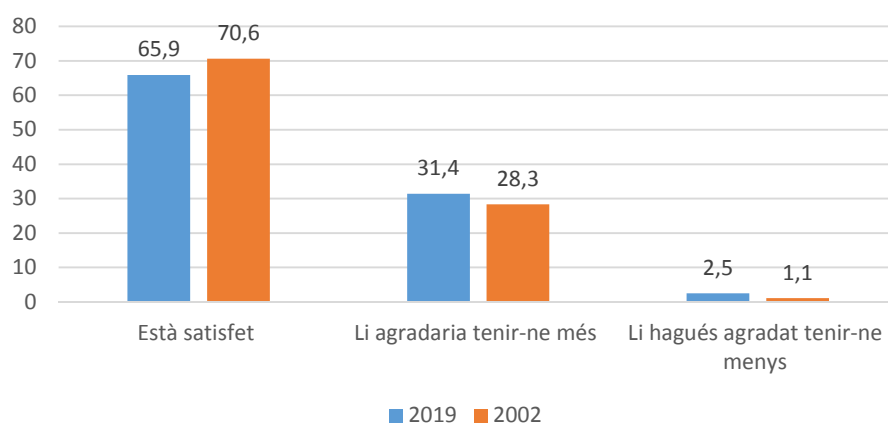
22. (Només als que tenen fills) Vostè se sent satisfet amb el nombre de fills que té, li agradaria tenir-ne més o li hagués agradat tenir-ne menys?

	Freqüències	Percentatges
Total	556	100
Està satisfet	366	65,9
Li agradaria tenir-ne més	175	31,4
Li hagués agradat tenir-ne menys	14	2,5
Ns/nc	1	0,1

La majoria de les persones que tenen fills estan satisfetes amb el nombre de fills que tenen (66%), tot i que un 31% diuen que els agradaria tenir-ne més.

La satisfacció pel nombre de fills que tenen (entre els que tenen fills) era superior l'any 2002, ja que gairebé un 71% van dir que estaven satisfets, un 28% els hagués agradat tenir-ne més i un 1% tenir-ne menys.

Satisfacció amb el nombre de fills que té

Els homes (67%) estan una mica més satisfets que les dones (65%) pel que fa al nombre de fills que tenen i hi ha més dones que en voldrien tenir més (un 33% per un 29% dels homes). Les persones de més edat són les que més estan satisfetes amb el nombre de fills que tenen, mentre que tots els joves en voldrien tenir més, relacionat amb el fet que la majoria d'ells encara no en tenen però sí que en volen tenir més endavant. També es mostren més satisfets els enquestats de nacionalitat andorrana, els que tenen estudis primaris incomplets o sense estudis i els jubilats i mestresses de casa, però les diferències no es poden considerar significatives estadísticament.

23. (Només als que els agradaria tenir més fills) Quin és el principal motiu pel que té menys fills dels que li agradaria (hagués agradat) tenir? (multiresposta)

	Freqüències	Percentatges
Total	175	
Per motius econòmics	97	55,8
Perquè no tindria temps per dedicar-los	32	18,4
Perquè creu que ja té una edat avançada	18	10,2
Perquè actualment no té parella	11	6,0
Per problemes de salut, malaltia	11	6,5
Perquè no n'ha pogut tenir més	10	5,5
Espera tenir-ne més en el futur	8	4,3
La seva parella no n'ha volgut més	6	3,7
Per la càrrega que impliquen els fills	5	2,7
Altres motius	9	5,3
Ns/nc	3	1,8

Altres

	Freqüències	Percentatges
Total	9	100
Va perdre un fill o problemes de salut d'un fill	3	30
Està sol/a al país, no té la parella aquí	2	20
No va sorgir	2	20
Mort o accident de la parella	2	20
Problemes familiars	1	10

En el cas dels enquestats que els agradaria tenir més fills dels que tenen, el motiu pel qual en tenen menys dels que voldrien és sobretot per motius econòmics (56%), seguit amb menys proporció

per la manca de temps per dedicar-lo als fills (18%), perquè ja tenen una edat avançada (10%), perquè no tenen parella (6%), per motius de salut (6%) o perquè no ha pogut tenir més fills (5%).

L'any 2002 els principals motius entre les persones que tenien menys fills dels desitjats eren sobretot econòmics (24%) i per la manca de temps per dedicar-los (19%), tot i que una part important (24%) va dir que esperava tenir-ne més en el futur.

24. (Als que no tenen fills) Podria dir la raó principal per la que no té (o no ha tingut) fills (multiresposta)

	Freqüències	Percentatges
Total	244	
En pensa tenir més endavant	73	30,0
Encara és molt jove	37	15,0
Per manca de mitjans econòmics	36	14,9
Vostè o la seva parella no en vol tenir	32	13,1
No té parella	31	12,9
Perquè no n'ha pogut tenir	10	4,1
Perquè no tindria temps per dedicar-los	8	3,2
Per la càrrega que implica tenir fills	3	1,1
Altres motius	24	9,8
Ns/nc	15	6,1

Altres

	Freqüències	Percentatges
Total	24	100
No s'ha donat el cas	6	25,0
No ha arribat moment	3	12,5
Ja es considera gran	3	12,5
Dificultats per quedar-se embarassada	3	12,5
Problemes de salut	3	12,5
Està embarassada	3	12,5
Altres	3	12,5

Pel que fa als motius declarats en el cas de les persones que no tenen fills, un 30% diuen que en pensa tenir més endavant, un 15% encara són molt joves, un altre 15% no té fills per manca de mitjans econòmics, un 13% perquè no en volen tenir (ells mateixos o la parella) i un altre 13% perquè no tenen parella i no volen tenir-lo sols.

Comparant aquestes respostes amb les obtingudes en l'enquesta de l'any 2002 s'observa que la majoria dels que no tenien fills van dir que en pensaven tenir més endavant (53%), un 14% perquè no tenia parella, un 11% perquè no n'havia pogut tenir, un 6% perquè la persona o la parella no en volia tenir, un 5% per manca de temps per dedicar-lo als fills i un 3% per manca de mitjans econòmics. Destaca l'augment dels que no tenen fills per motius econòmics o per voluntat pròpia o de la parella de no tenir-ne.

25. Vostè creu que s'haurien de prendre mesures per incentivar la natalitat a Andorra?

	Freqüències	Percentatges
Total	800	100
Sí	506	63,2
No	222	27,7
Ns/Nc	72	9,0

El 63% dels enquestats creuen que s'haurien de prendre mesures per incentivar la natalitat a Andorra, mentre que un 28% pensen que no cal.

Si bé en tots els grups la majoria dels enquestats creuen que s'han de prendre mesures per incentivar la natalitat a Andorra els que més ho diuen són els que tenen entre 25 i 39 anys i de 40 a 54 anys (un 65% i un 66%, respectivament), les persones de nacionalitat espanyola (69%) i

portuguesa (77%), els treballadors de la indústria i la construcció (74,5%), les mestresses de casa (72%) i els treballadors no qualificats (70,5%).

(els que creuen que s'han de prendre mesures)

26. Quines són les principals mesures que s'haurien de promoure? (màxim tres respostes)

	Frequències	Percentatges
Total	506	
Ajudes econòmiques i familiars, ajudes escolars, beques...	291	57,6
Conciliació laboral i familiar, horaris laborals, jornada	165	32,6
Llars d'infants, guarderies	139	27,5
Millorar condicions de vida a Andorra (preu habitatge, salaris, oferta laboral, cost de la vida)	123	24,3
Afavorir la política familiar, baixa de maternitat i paternitat	45	8,9
Incentius i mesures econòmiques, beneficis fiscals	36	7,1
Més serveis i facilitats per l'atenció dels infants	14	2,8
Canvis en societat	9	1,8
Ajudes mèdiques, sanitat	6	1,3
Altres	15	3,0
Ns/Nc	117	23,2

Entre els que creuen que s'haurien de prendre mesures per incentivar la natalitat diuen sobretot que s'haurien de promoure ajudes econòmiques i socials per a les famílies amb fills, així com ajudes relacionades amb l'escolarització (ajudes als estudiants, beques, per al transport, menjador, activitats extraescolars, etc.), amb prop d'un 58%. El segon tipus de mesures més esmentat (33%) són les relacionades amb la conciliació laboral i familiar, amb horaris laborals més flexibles, menys hores de treball, etc. En tercer lloc (27,5%), mesures relacionades amb les llars d'infants, subvencions per a les guarderies, baixar el preu o gratuïtat, facilitar l'accés o ampliar horaris. Un 24% considera necessari millorar les condicions de vida en aspectes com el preu del lloguer de l'habitatge, salaris més alts, etc.

El tipus de mesures proposades per incentivar la natalitat són similars a les expressades en l'enquesta del 2002, tot i que els percentatges no són comparables perquè aquell any es va demanar a tota la mostra enquestada (no es va demanar prèviament si pensaven que s'havien de prendre aquestes mesures). Així, un 43% dels enquestats l'any 2002 van considerar que seria eficaç ajudes a les famílies amb més de dos fills, un 13% mesures de conciliació com el treball a temps parcial o reducció de jornada laboral i un 10% augmenta el nombre i disponibilitat de les guarderies i amb preus més assequibles.

Els homes diuen amb més freqüència que s'han de promoure ajudes econòmiques, familiars, escolars, etc. (un 60% dels homes per un 55,5% de les dones), també ho diuen en major proporció els tres primers grups d'edat (60%) que els majors de 55 anys (54%), les persones de nacionalitat francesa i portuguesa (66%), les persones amb estudis primaris o secundaris bàsics (60%), i els professionals o tècnics (64%) i les mestresses de casa (67%).

D'altra banda destaca que esmenten mesures relacionades amb la conciliació laboral i familiar o els horaris laborals en major proporció les dones que els homes (un 42% i un 23, respectivament), també ho diuen més els enquestats de 40 a 54 anys i els de nacionalitat espanyola (40%), les persones amb estudis universitaris (41%), i els directius, propietaris o comandaments intermedis, els professionals i els treballadors del comerç (entre un 40% i un 42%) i també les mestresses de casa (50%).

Mesures per incentivar la natalitat (multiresposta)

	Freqüències	Percentatges
Total	800	
AJUDES ECONÒMIQUES I FAMILIARS, AJUDES ESCOLARS, BEQUES	291	57,6
Ajudes econòmiques i socials, ajudes familiars, per fills...	259	51,1
Ajudes escolars, beques, transport, menjador, extra escolars (facilitats, gratuïts...)	58	11,5
CONCILIACIÓ LABORAL I FAMILIAR, HORARIS LABORALS, JORNADA	165	32,6
Conciliació laboral i familiar	121	24,0
Horaris laborals flexibles, treballar menys hores	51	10,0
LLARS D'INFANTS, GUARDERIES	139	27,5
Ajudes, subvencions per guarderia	63	12,4
Baixar preus guarderies, més econòmic o gratuït	57	11,2
Facilitar accés a guarderies, guarderies empreses...	18	3,5
Ampliar horaris guarderies	16	3,2
MILLORAR CONDICIONS DE VIDA A ANDORRA (HABITATGE, SALARIS, FEINA, COST DE LA VIDA)	123	24,3
Lloguers més barats, accés a l'habitatge	71	14,0
Salaris més alts	67	13,2
Cost de la vida molt car	12	2,3
Major oferta laboral, feina estable	5	1,1
Assegurança d'atur	1	0,2
Pujar les pensions	1	0,2
AFAVORIR LA POLÍTICA FAMILIAR, BAIXA DE MATERNITAT/PATERNITAT	45	8,9
Baixa de maternitat i paternitat més llarga	38	7,5
Afavorir política familiar	7	1,3
INCENTIUS I MESURES ECONÒMIQUES, BENEFICIS FISCALS	36	7,1
Mesures econòmiques, incentius	27	5,4
Beneficis fiscals	8	1,6
MÉS SERVEIS I FACILITATS PER L'ATENCIÓ DELS INFANTS	14	2,8
Serveis atenció i assistència infants	5	1,0
Facilitar l'atenció dels nens per part dels pares	6	1,2
Formació pels pares	3	0,5
CANVIS EN SOCIETAT	9	1,8
AJUDES MÈDIQUES, SANITAT	6	1,3
Ajudes mèdiques, salut infants	3	0,6
Tractaments fertilitat	3	0,7
ALTRES	15	3,0
Ns/Nc	117	23,2